

Załącznik nr 2 do  
Zarządzenia Nr 9  
Dyrektora Szkoły Podstawowej w Łęcznie  
z dnia 15.02.2024 roku  
Wprowadzającego Standardy Ochrony Małoletnich

# **Standardy Ochrony Małoletnich**

**SZKOŁA PODSTAWOWA W ŁĘCZNIE**

**ŁĘCZNO 12**

**97 – 330 SULEJÓW**

# **Standardy ochrony dzieci w Szkole Podstawowej w Łęcznie**

## ***Preambuła***

*Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników Szkoły Podstawowej w Łęcznie jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Pracownik szkoły traktuje dziecko z szacunkiem, uwzględnia jego potrzeby, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych oraz swoich kompetencji.*

***Celem Polityki Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej w Łęcznie jest: stosowanie Standardów ochrony dzieci w w/w placówce.***

# **Rozdział I**

## **Objaśnienie terminów**

W niniejszym dokumencie stosuje się terminy i definicje o znaczeniu:

1. Pracownikiem szkoły jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub innej umowy.
2. Dzieckiem jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia.
3. Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy lub opiekun prawny.
4. Zgoda rodzica dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka o ile wynika to z wykonywanej przez niego władzy rodzicielskiej lub opiekuna prawnego. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
5. Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika szkoły, a także zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
6. Osoba odpowiedzialna za Internet to wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik, sprawujący nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci na terenie szkoły oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie.
7. Osoba odpowiedzialna za Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem to Dyrektor Szkoły Podstawowej w Łęczynie, który sprawuje nadzór nad realizacją Standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem w szkole. Dyrektor współpracuje w tym zakresie z pedagogiem szkolnym i psychologiem.
8. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

## TERMINOLOGIA

**Polityka** – należy rozumieć Politykę Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej w Łęcznie.

**Szkoła** – należy rozumieć Szkołę Podstawową w Łęcznie.

**Pracodawca** - szkoła.

**Pracownik** – osoby zatrudnione w szkole, wolontariusze, praktykanci, osoby, z którymi zostały zawarte umowy cywilnoprawne.

**Nauczyciel** – nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w szkole na podstawie ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

**Wychowawca** – należy przez to rozumieć nauczyciela, któremu opiece powierzono jeden oddział w szkole.

**Rodzic** – należy rozumieć rodziców, a także prawnych opiekunów dziecka.

**Uczeń** – należy przez to rozumieć uczennice i uczniów szkoły.

**Dyrektor** – należy przez to rozumieć dyrektora szkoły.

**Rada Pedagogiczna** – organ szkoły, w którego skład wchodzi wszyscy pracownicy pedagogiczni szkoły.

**Rada Rodziców** – należy przez to rozumieć Radę Rodziców Szkoły.

**Samorząd Uczniowski** – należy przez to rozumieć Samorząd Uczniowski Szkoły.

**Koordynator ds. SOM** - wyznaczony przez Dyrektora szkoły pracownik sprawujący nadzór nad realizacją postanowień Standardów ochrony małoletnich.

**Krzywdzenie** – według Światowej Organizacji Zdrowia **krzywdzeniem** jest każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają optymalny ich rozwój.

**Wyróżnia się następujące formy krzywdzenia:**

1. **Przemoc fizyczna, naruszanie nietykalności fizycznej.** Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.  
Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

2. **Przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej.** Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.
3. **Przemoc seksualna - naruszenie intymności.** Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszanie pożycia, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, komentowanie szczegółów anatomicznych/wyglądu, itp.
4. **Przemoc ekonomiczna - naruszenie własności.** Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przykładami przemocy ekonomicznej są: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.
5. **Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.** Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza, np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.
6. **Przemoc rówieśnicza** – przemoc doświadczana ze strony rówieśników w okresie szkolnym. Należą do tego: dręczenie, mobbing, bullying. Przemoc rówieśnicza zakłada powtarzanie się aktów przemocy fizycznej lub psychicznej, a także sytuacji, w której ofiara nie ma możliwości obrony. Przemoc rówieśnicza to: wyzwiska, wykluczanie z grup, bicie i kopanie oraz rozpowszechnianie obraźliwych informacji, niszczenie lub kradzież własności, w tym środków pieniężnych, zmuszanie do wykonywania

określonych czynności, złośliwe komentowanie na temat wyglądu, komentarze rozsyłanie krzywdzących materiałów przez Internet.

## **Rozdział II**

### **Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci**

1. Pracownicy szkoły posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy szkoły podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywują ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan dziecka.  
**„Dobrostan dziecka** – to stan, w którym dziecko osiąga prawidłowy, całościowy i harmonijny rozwój psychiczny, fizyczny i społeczny, z poszanowaniem jego godności i wynikających z niej naturalnych praw. Dobro to jest kształtowane w szczególności przez pozytywne relacje osobiste, relacje rodzinne i sytuacje wychowawcze”.
4. Pracownicy znają i stosują zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko i dziecko – dziecko ustalone w szkole. Zasady stanowią załącznik nr 1 do niniejszych Standardów.
5. Rekrutacja pracowników Szkoły Podstawowej w Łęcznie odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji personelu załącznik nr 2 Procedury bezpiecznej rekrutacji personelu - checklista .

## Rozdział III

### Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka

1. W przypadku podejrzenia przez pracownika szkoły, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji pedagogowi szkolnemu – koordynatorowi załącznik nr 3.
2. W przypadku podejrzenia, że rodzic, opiekun prawny dziecka:

#### **zaniedbuje edukację dziecka:**

- niewyposażenie w komplet przyborów szkolnych ,
- dziecko chodzi w nieadekwatnych do pogody ubraniach,
- opuszcza szkołę bez wcześniejszej informacji,
- brak opłat szkolnych, np.: składki za obiady,
- brak wystarczającej opieki i troski o dziecko tzn. brak interesowania się w jaki sposób dziecko spędza czas, jakie ma zainteresowania, jakie ma potrzeby i problem,

#### **zaniedbuje dziecko w sferze emocjonalnej lub psychicznej:**

- zachowanie rodzica, który w niewystarczającej ilości spędza czas z dzieckiem. Przez to nie wchodzi z nim w relacje, nie zaspokaja podstawowych potrzeb dziecka w zakresie miłości, bliskości i czułości;

#### **zaniedbuje aktywnie to znaczy występuje u rodzica „Syndrom Münchausena”,**

- czyli rodzice poddają dziecko nieustannym badaniom medycznym powołując się na patologiczne symptomy wywoływane przez samych rodziców. Symulacja symptomów może być urzeczywistniana poprzez wymyślanie objawów trudnych do zdiagnozowania przez podanie dziecku określonych substancji, np. środki uspokajające, insulinę, nadmiar soli bądź też przez fałszowanie próbek poddawanych analizie. Wobec powyższych zaniedbań - Dyrektor szkoły ma możliwość skierować wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny załącznik nr 4.
3. W przypadku, gdy rodzina stosuje przemoc wobec dziecka (rodzic/inny domownik krzyczy na dziecko, stosuje klapsy lub inne kary fizyczne), dyrektor informuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie o potrzebie pomocy rodzinie. Pedagog szkolny ma możliwość wszczęcia procedury Niebieskiej Karty.
  4. W przypadku podejrzenia, że małoletni doświadcza ze strony innego dziecka jednorazowo innej przemocy fizycznej, np. popychanie, szturchanie, przemocy psychicznej, np. poniżanie, dyskryminacja, ośmieszanie lub innych niepokojących

- zachowań, np. krzyk, niestosowne komentarze. Przy powtarzającej się przemocy Dyrektor składa wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka o wszczęcie postępowania o demoralizacji małoletniego jeżeli sprawa dotyczy dziecka w wieku co najmniej 10 lat załącznik nr 5.
5. W przypadku, gdy dziecko krzywdzące nie uczęszcza do szkoły należy porozmawiać z dzieckiem poddawany krzywdzeniu, innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu a także z rodzicami dziecka krzywdzonego celem ustalenia przebiegu zdarzenia. Dyrektor organizuje spotkanie/a z opiekunami dziecka, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia.
  6. Jeżeli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest dziecko w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny należy poinformować właściwy sąd rodzinny poprzez pisemne zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez nieletniego.
  7. Forma kontaktu szkoły z rodzicami /opiekunami prawnymi odbywa się przez dziennik elektroniczny Librus. W razie nagłej potrzeby przez telefon.
  8. Plan pomocy i działań w przypadku krzywdzenia dziecka:
  9. Pedagog szkolny - koordynator wzywa opiekunów dziecka, którego krzywdzenie podejrzewa oraz informuje ich o podejrzeniu.
  10. Pedagog szkolny - koordynator sporządza opis sytuacji szkolnej/przedszkolnej/rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz plan pomocy dziecku.
  11. Plan pomocy dziecku powinien zawierać wskazania dotyczące:
    - podjęcia przez szkołę działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej placówki,
    - wsparcia, jakie szkoła zaoferuje dziecku,
    - skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba.
  12. W przypadkach dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego Dyrektor szkoły powołuje zespół interwencyjny, w skład którego wchodzi: pedagog, psycholog, wychowawca dziecka, dyrektor szkoły, pracownik mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku dalej określani jako: zespół interwencyjny. Przewodniczącym zespołu jest Dyrektor szkoły.

13. Zespół interwencyjny tworzy plan pomocy dziecku na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga szkolnego oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji.
14. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół interwencyjny wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji.
15. Ze spotkania sporządza się protokół.
16. Plan pomocy dziecku (pkt.9) jest przedstawiany przez pedagoga - koordynatora z zaleceniem współpracy przy jego realizacji
17. Pedagog – koordynator informuje opiekunów o obowiązku szkoły dotyczącym zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji: Komisariat Policji w Sulejowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie. W zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia i skorelowanej z nim interwencji przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty”.
18. Po poinformowaniu opiekunów przez pedagoga szkolnego – zgodnie z punktem poprzedzającym – Dyrektor szkoły składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do Komisariatu Policji w Sulejowie oraz informuje o przestępstwie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie i przesyła formularz „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.
19. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach instytucji wskazanych w punkcie poprzedzającym MOPS w Sulejowie.
20. W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów dziecka na piśmie.
21. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi załącznik nr 3 Karta Interwencji do niniejszych standardów.
22. Kartę załącza się do akt osobowych dziecka.
23. Wszyscy pracownicy Szkoły Podstawowej w Łęcznie i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych uzyskały informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji

w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

## **Rozdział V**

### **Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku dziecka**

1. Szkoła Podstawowa w Łęcznie zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych i wizerunku dzieci zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa załącznik nr 6 Procedury ochrony danych osobowych i wizerunku dzieci.
2. Na terenie Szkoły Podstawowej w Łęcznie przedstawicielom mediów nie wolno bez pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego utrzymywać wizerunku dziecka: filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka.
3. W celu uzyskania zgody, o której mowa powyżej, pracownik szkoły kontaktuje się z opiekunem dziecka i ustala procedurę uzyskania zgody.
4. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
5. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica lub opiekuna prawnego na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
6. Upublicznienie przez pracownika szkoły wizerunku dziecka utrwalonego w jakiejkolwiek formie: fotografia, nagranie audio-wideo wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka. Wychowawcy muszą również pozyskać taką zgodę od samych dzieci.
7. Pisemna zgoda, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać informację, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany np. zostanie umieszczony na stronie [www.youtube.com](http://www.youtube.com) w celach promocyjnych.

## **Rozdział VI**

### **Zasady dostępu dzieci do Internetu**

1. Szkoła Podstawowa w Łęcznie zapewnia dzieciom dostęp do Internetu. Szkoła jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych do niniejszych Standardów stanowi załącznik nr 7 Procedury bezpiecznego dostępu dzieci do Internetu.
3. Na terenie szkoły dostęp dziecka do Internetu możliwy jest pod nadzorem pracownika szkoły na zajęciach komputerowych oraz innych zajęciach odbywających się w sali komputerowej.
4. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika - nauczyciele prowadzący lekcje w sali komputerowej, powinni informować dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Nauczyciele czuwają także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez dzieci podczas tych lekcji.
5. W miarę możliwości nauczyciele klas I-III oraz nauczyciel – informatyki są odpowiedzialni za Internet. Przeprowadzają z dziećmi cykliczne szkolenia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.
6. Szkoła Podstawowa w Łęcznie zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu. Przy komputerach, z których możliwy jest dostęp swobodny Zasady Pracy w Pracowni Informatycznej, przepisy BHP - powinny być zawieszone w widocznym miejscu.
7. Osoba odpowiedzialna za Internet zapewnia, aby sieć internetowa szkoły była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie, nowoczesne oprogramowanie.
8. Oprogramowanie jest aktualizowane przez wyznaczonego pracownika w miarę potrzeb.

## **Rozdział VII**

### **Monitoring stosowania Standardów**

1. Osobę odpowiedzialną za Standardy Ochrony Dzieci w Szkole Podstawowej w Łęcznie jest Dyrektor.
2. Osoba, o której mowa w ust. 1, jest odpowiedzialna za:
  - a. przygotowanie pracowników szkoły do stosowania standardów ustalonych w niniejszej Polityce przez zorganizowanie szkoleń wewnętrznych; pracownicy uczestniczący w szkoleniu potwierdzają fakt uczestnictwa w nim
  - b. monitorowanie realizacji Polityki,
  - c. reagowanie na sygnały naruszenia Polityki
  - d. prowadzenie Rejestru zgłoszeń, na podstawie Karty Interwencji.
  - e. Dyrektor współpracuje w tym zakresie z pedagogiem szkolnym i psychologiem.
3. Osoba, o której mowa w pkt. 1, przeprowadza wśród pracowników szkoły, raz na 2 lata, ankietę monitorującą poziom realizacji Polityki. W ankiecie pracownicy mogą proponować zmiany Polityki oraz wskazywać naruszenia Polityki w szkole.
4. Osoba, o której mowa w pkt. 1, dokonuje opracowania wypełnionych ankiet.
5. Dyrektor szkoły wprowadza do Polityki niezbędne zmiany i przedstawia raport pracownikom szkoły, dzieciom i ich opiekunom.
6. W ramach monitoringu zasad i praktyk ochrony małoletnich dyrektor konsultuje się z rodzicami uczniów podczas spotkań z Radą Rodziców, zebrań klasowych z rodzicami, w formie ankiet kierowanych do rodziców, rozmów pedagoga/psychologa z rodzicami.
7. W ramach monitoringu stosowania Polityki dyrektor, pedagog szkolny i psycholog konsultują się z dziećmi podczas spotkań z przedstawicielami Samorządu Uczniowskiego.

## **Rozdział VIII**

### **Przepisy końcowe**

1. Dokument: "Standardy ochrony dzieci w Szkole Podstawowej w Łęcznie" wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników szkoły, uczniów, rodziców/prawnych opiekunów poprzez umieszczenie tekstu na stronie internetowej szkoły i na zebraniach klasowych.
3. W szkole Standardy zostaną wywieszenie w widocznym miejscu w wersji skróconej.

### Monitoring Standardów obowiązujących w Szkole Podstawowej w Łęcznie

| Lp | Pytanie/ informacja                                                                                                              | Tak | Nie | Nie dotyczy |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-----|-------------|
| 1. | Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w szkole, w której pracujesz?                                 |     |     |             |
| 2. | Czy znasz treść dokumentu Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem.                                                            |     |     |             |
| 3  | Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?                                                                           |     |     |             |
| 4  | Czy wiesz w jaki sposób reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?                                                                 |     |     |             |
| 5  | Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez innego pracownika |     |     |             |
| 6  | Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone?<br>(odpowiedź opisowa)                                                               |     |     |             |
| 7  | Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? (odpowiedź opisowa)                                   |     |     |             |
| 8  | Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem? (odpowiedź opisowa)                |     |     |             |

**Identyfikacja priorytetowych potrzeb informacyjnych i szkoleniowych  
w Szkole Podstawowej w Łęcznie (do badania)**

| Problematyka/<br>obszar                                                                                      | Kategoria<br>(np. nauczyciele,<br>wychowawcy,<br>psycholog, pedagog,<br>rodzice/opiekunowie,<br>dzieci, personel) | Sposób zaspokojenia<br>potrzeby<br>(np. szkolenie<br>wewnętrzne, e-learning,<br>szkolenie zewnętrzne,<br>pogadanka) | Priorytet:<br>wysoki - 4<br>niski -1 | Zasoby/<br>koszty |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|-------------------|
| Podstawowa wiedza<br>dotycząca praw<br>dzieci oraz ochrony<br>dzieci przed<br>przemocą<br>i wykorzystywaniem |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Polityka ochrony<br>dzieci i procedury                                                                       |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Identyfikacja ryzyka<br>krzywdzenia;<br>interwencja prawna                                                   |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Rozpoznawanie<br>symptomów<br>krzywdzenia                                                                    |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Pomoc dzieciom<br>krzywdzonym                                                                                |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Zagrożenia dzieci<br>w Internecie                                                                            |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Narzędzia edukacji<br>dzieci                                                                                 |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Wychowanie bez<br>przemocy                                                                                   |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |
| Przemoc<br>rówieśnicza                                                                                       |                                                                                                                   |                                                                                                                     |                                      |                   |

## **Załączniki**

### **Zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko i dziecko – dziecko.**

#### **Pracownicy szkoły:**

1. Zobowiązani są do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy Twoja reakcja, komunikat bądź działanie wobec dziecka są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci. Działają w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji zachowania.
2. W komunikacji z dziećmi zachowują cierpliwość i szacunek, słuchają uważnie dzieci i udzielają odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
3. Nie ujawniają informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
4. Podejmują decyzje dotyczące dziecka, informują dzieci o tym i biorą pod uwagę ich oczekiwania.
5. Szanują prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, wyjaśniają dziecku to najszybciej jak to możliwe.
6. Jeśli pojawi się konieczność rozmowy z dzieckiem na osobności, dbają o warunki i atmosferę rozmowy np.: zostawiają uchylone drzwi do pomieszczenia, aby być w zasięgu wzroku innych oraz mogą poprosić drugiego pracownika/wychowawcę/pedagoga o obecność podczas takiej rozmowy.
7. Zachowują się w obecności dzieci stosownie: nie używają wulgarnych słów, gestów i żartów, nie czynią obraźliwych uwag.
8. Zapewniają dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć.
9. Doceniają i szanują wkład dzieci w podejmowane działania, angażują je i traktują równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
10. Nie faworyzują dzieci.
11. Nie nawiązują z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, nie składają mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne

- komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
12. Nie utrwalają wizerunku dziecka: filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie dla potrzeb prywatnych.
  13. Nie proponują dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również nie używają ich w obecności dzieci.
  14. Nie przyjmują pieniędzy ani prezentów od dziecka, ani rodziców/opiekunów dziecka. Nie wchodzą w relacje jakiejkolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka. Nie zachowują się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych. Nie dotyczy to okazjonalnych podarków związanych ze świętami w roku szkolnym, np. kwiatów, prezentów składkowych czy drobnych upominków.
  15. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie dzieckiem przez pracownika lub pracownikiem przez dziecko, muszą być raportowane Dyrektorowi.
  16. W uzasadnionych przypadkach dopuszczalny jest kontakt fizyczny pracownika z uczniem, który jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Szczególne sytuacje to, np.: pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w czynnościach higienicznych, spożywaniu posiłków bądź poruszaniu się po szkole.
  17. Nigdy nie dotykają dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
  18. Nie angażują się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z dziećmi czy brutalne zabawy fizyczne.
  19. Zachowują szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania.
  20. Kontakt fizyczny z dzieckiem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli jesteśmy świadkami jakiejkolwiek z wyżej opisanych sytuacji zawsze informujemy o tym osobę odpowiedzialną i postępujemy zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.
  21. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka unikają innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza

- pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu. W miarę możliwości dbają o to, aby w czynnościach pielęgnacyjnych asystowała inna osoba ze szkoły.
22. Podczas dłuższych wyjazdów lub wycieczek niedopuszczalne jest spanie z dzieckiem w jednym łóżku lub w jednym pokoju.
  23. Kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.
  24. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli dzieci i rodzice/opiekunowie dzieci są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych dzieci, ich rodziców oraz opiekunów.
  25. Obowiązkiem ucznia jest przestrzeganie zasad i norm zachowania określonych w Statucie Szkoły.
  26. Zabronione jest dzieciom stosowania z jakiegokolwiek powodu przemocy słownej, fizycznej i psychicznej agresji.
  27. Uczeń, jeżeli jest świadkiem stosowania przez innego ucznia/ - ów jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy ma obowiązek reagowania na nią, np.: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy u osoby dorosłej.
  28. Uczeń jest zobowiązany do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
  29. Uczeń nie narusza praw innych uczniów uznaje prawo innych uczniów do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność, pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny.
  30. Uczeń zachowuje wysoką kulturę w kontakcie z innymi uczniami. Używa zwrotów grzecznościowych typu *proszę, dziękuję, przepraszam*.
  31. Uczeń nie kpi, nie szydzi ze słabości innych uczniów, nie wyśmiewa ich, nie krytykuje.
  32. Uczeń kontroluje swoje zachowania i emocje pod kątem wyrażania sądów i opinii, jest życzliwy dla innych uczniów i pracowników, nie stosuje wulgaryzmów, wypowiada się w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
  33. Uczeń szanuje innych uczniów. Okazuje zrozumienie dla trudności i problemów kolegów/koleżanek i oferuje im pomoc.
  34. Uczeń wyraża własne poglądy, oceny i spojrzenie na świat w sposób wolny od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.

35. Jeśli uczeń stał się ofiarą agresji lub przemocy może uzyskać w placówce pomoc zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.
36. Uczniowie powinni rozumieć, że przemoc fizyczna, werbalna czy emocjonalna nie jest akceptowalna.
37. Nauczyciele wspierają psychologicznie uczniów poprzez zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

## **2. Zasady bezpiecznej rekrutacji – checklista dla dyrektora w Szkole Podstawowej w Łęcznie :**

- pracowników pedagogicznych – niezależnie od formy zatrudnienia: nauczycieli, specjalistów, trenerów, terapeutów, instruktorów sportowych oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu/ kształcenia zawodowego itp.
- pracowników administracji,
- pracowników obsługi – w tym pomoc nauczyciela,
- asystentów osoby niepełnosprawnej,
- asystentów uczniów migrujących,
- asystenta edukacji romskiej,
- wolontariuszy oraz pracowników/działaczy fundacji, stowarzyszeń, realizujących zajęcia z dziećmi/uczniami,
- higienistki szkolnej lub pielęgniarki,
- studentów kierunków pedagogicznych odbywających praktykę pedagogiczną.

### **Zasady dla dyrektora :**

Dyrektor poznaje dane kandydata/-ki, które pozwalają jak najlepiej poznać jego/jej kwalifikacje, w tym stosunek do wartości podzielanych przez placówkę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności. Szkoła musi zadbać, aby osoby przez nią zatrudnione posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi.

1. Dyrektor szkoły może żądać dokumentów dotyczących:
  - a. wykształcenia,
  - b. kwalifikacji zawodowych,
  - c. przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.
2. W każdym przypadku szkoła musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia. Szkoła zna:
  - a. imię (imiona) i nazwisko,
  - b. datę urodzenia,
  - c. dane kontaktowe osoby zatrudnianej.
3. Dyrektor prosi kandydata/-kę o referencje z poprzednich miejsc zatrudnienia. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci odmowy zatrudnienia.

4. Dyrektor pobiera dane osobowe kandydata/-ki, w tym dane potrzebne do sprawdzenia jego/jej danych w Rejestrze Sprawców Przepływstw na Tle Seksualnym. Rejestr dostępny jest na stronie: [rps.ms.gov.pl](http://rps.ms.gov.pl).

Aby sprawdzić osobę w Rejestrze szkoła potrzebuje następujących danych kandydata/ -ki:

- a. imię i nazwisko,
- b. data urodzenia,
- c. pesel,
- d. nazwisko rodowe,
- e. imię ojca,
- f. mię matki.

Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.

1. Dyrektor pobiera od kandydata/kandydatki informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przepływstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 25 lipca o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polski z dnia 17 sierpnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii Dz. U. 2023, poz. 1939) lub za odpowiadające tym przepływstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.
2. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinna przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego. Jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów, pobierz od kandydata/kandydatki oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/ kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przepływstwom określonym w rozdziale XIX (przepływstwa przeciwko zdrowiu i życiu) i XXV Kodeksu karnego (przepływstwa

przeciwko wolności), w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związany z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

3. Gdy pozwalają na to przepisy prawa, szkoła jest zobowiązana do domagania się od osoby zatrudnianej zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego

## OŚWIADCZENIE

### Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony dzieci

.....

(miejsce i data)

Ja.....nr

PESEL..... oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z zasadami ochrony dzieci obowiązującymi w ..... i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....

(podpis)

### 3.Karta Interwencji

#### KARTA INTERWENCJI

|                                                        |                                                                                                                                                                                                               |                      |
|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1. Imię i nazwisko dziecka:                            |                                                                                                                                                                                                               |                      |
| 2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia) opis:     |                                                                                                                                                                                                               |                      |
| 3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia:     |                                                                                                                                                                                                               |                      |
| 4. Dotychczasowe działania pedagoga/ psychologa – opis | Data:                                                                                                                                                                                                         | Działania/ ustalenia |
|                                                        |                                                                                                                                                                                                               |                      |
| 5.Spotkania z rodzicami                                | Data:                                                                                                                                                                                                         | Działania/ ustalenia |
|                                                        |                                                                                                                                                                                                               |                      |
| 6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,</li> <li>• wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny,</li> <li>• inny rodzaj interwencji. Jaki....</li> </ul> |                      |

|                                                                                                                                                        |                                                                                                               |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                                                                                                                        | ( tu podjęte działania interwencyjne, zgodne z prawem oświatowym, przewidziane zapisami statutowymi lub inne) |  |
| 7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji                                                      |                                                                                                               |  |
| 8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli placówka uzyskała informacje o wynikach/ działania placówki/działania rodziców |                                                                                                               |  |
| 9 .Dodatkowe ważne informacje                                                                                                                          |                                                                                                               |  |

### 3. Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka

Miejscowość, data .....

Sąd  
Rejonowy  
w  
.....  
.....

Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca: (imię, ,nazwisko) .....  
Dyrektor  
Szkoła Podstawowa nr.....

Uczestnicy postępowania: .....(imię i nazwisko, adres)  
rodzice małoletniej: ..... (imię, nazwisko, adres)

### Wzór wniosku o wgląd w sytuację dziecka

Wnoszę o:

Wgląd w sytuację małoletniej ..... i wydanie odpowiednich zarządzeń  
opiekuńczych.

### Uzasadnienie

Do kl. .... uczęszcza małoletnia .....(imię, nazwisko). Małoletnia .....

Dlatego zasadnym jest wgląd w sytuację rodzinną małoletniej i ewentualne wsparcie rodziców.

Osobą zajmującą się sprawą małoletniej.....(imię, nazwisko) jest psycholog szkolny  
.....(imię, nazwisko)

.....  
podpis osoby reprezentującej instytucję

Załączniki:

1. Odpisy pisma.

Uwagi:

1. Wniosek należy złożyć do Sądu Rodzinnego i Nieletnich właściwego, że względu na miejsce faktycznego zamieszkania dziecka, nie zameldowania.
2. Należy zawsze podać imię, nazwisko dziecka i adres pobytu . Tylko w takim wypadku Sąd może skutecznie pomóc, m.in. poprzez wysłanie do rodziny kuratora na wywiad.

....., dnia .....

.....

(pieczęć szkoły)

Sąd Rejonowy w ..... Wydział  
..... Rodziny i Nieletnich  
ul. ....  
.....

Niniejszym zawiadamiam o zachowaniu ucznia Szkoły Podstawowej w Łęcznie- .....  
(imię i nazwisko), urodzonego dnia ....., celem rozważenia, czy niniejsze postępowanie stanowi przejaw demoralizacji lub czyn karalny oraz czy zachodzi potrzeba podjęcia wobec ucznia kroków prawnych przez Sąd.

W dniu ..... uczeń ..... (podać opis zachowania ucznia).

Świadcami tego zachowania były następujące osoby: ..... .

Szkoła .....(należy wskazać rodzaj).

Ponadto wobec ucznia: *zastosowano środki oddziaływania wychowawczego w postaci:*

.....  
(pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły-należałoby je wymienić)/nie zastosowano środka oddziaływania wychowawczego, ponieważ: .....

(np. rodzice ucznia nie wyrazili zgody na zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego przez dyrektora szkoły; nieletni uczeń nie wyraził zgody na zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego przez dyrektora szkoły; dyrektor uznał, że zastosowanie przez niego środka oddziaływania wychowawczego nie będzie wystarczające; w opinii dyrektora szkoły uczeń mógł dopuścić się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu/przestępstwa skarbowego)\*\*.

Zastosowane środki nie przyniosły oczekiwanych efektów wychowawczych, ponieważ uczeń

.....

(należy przedstawić postawę/zachowanie ucznia po zastosowaniu kary statutowej lub środka oddziaływania wychowawczego)\*\*.

Postawa rodziców wobec ww. zachowania jest następująca: .....

.....  
(podpis dyrektora)

Załączniki:

.....

*(dokumenty potwierdzające zachowanie ucznia i podjęte środki)*

\*Niepotrzebne skreślić.

\*\* Zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy z 9.06.2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2022 r., poz. 1700), w przypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, dyrektor tej szkoły może (natomiast nie ma takiego obowiązku), za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego, zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środków oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Środka oddziaływania wychowawczego nie stosuje w przypadku, gdy nieletni dopuścił się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego. Podanie uzasadnienia niezastosowania środków oddziaływania wychowawczego nie jest obowiązkowe, natomiast może pozwolić sądowi ocenić sytuację ucznia, w tym kontekście stosowania środków przez ten sąd.

\*\*\* Należy pominąć, gdy wobec ucznia nie zastosowano kary statutowej ani środka oddziaływania wychowawczego

## Procedura Niebieskiej Karty

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Dz. U. 2023, poz.1870

*§ 4. 1. Osoba wszczynająca procedurę dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej, a także, w miarę możliwości, z osobą stosującą przemoc.*

*2. Rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi, poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.*

*3. Osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się informacje w prostym, przejrzystym i przystępnym dla niej języku, z uwzględnieniem stanu i okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym.*

*4. W trakcie rozmowy z osobą stosującą przemoc domową informuje się ją w szczególności o prawno - karne konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz wskazuje na konieczność zmiany sposobu postępowania.*

*5. Działania, o których mowa w ust. 2 i 4, realizuje się uwzględniając warunki, czynniki i potrzeby, w tym dotyczące osób niepełnosprawnych.*

*§ 5. 1. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.*

*2. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec pełnoletniej osoby nieporadnej ze względu na wiek, stan psychiczny lub fizyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności opiekuna prawnego lub faktycznego lub pełnoletniej osoby przez nią wskazanej.*

*3. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (...), zwanej dalej „osobą najbliższą”, lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.*

*4. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą stosującą przemoc domową wobec pełnoletniej osoby nieporadnej, o której mowa w ust. 2, jest opiekun prawny lub faktyczny, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności osoby najbliższej, a w razie jej braku – w obecności innej osoby pełnoletniej przez nią wskazanej.*

*5. Działania z udziałem osób doznających przemocy domowej, o których mowa w ust. 1 i 2, przeprowadza się, w miarę możliwości, w obecności psychologa.*

**1. Wypełnienia tzw. Niebieskiej Karty A. dokonuje wyłącznie:**

- policjant,
- pracownik socjalny,
- pracownik oświatowy – pedagog szkolny,
- pracownik ochrony zdrowia,
- członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Po wypełnieniu dokumentu, w ciągu 7 dni zostaje on przekazany do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, który ma swoją siedzibę w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sulejowie. Przewodniczący ma 3 dni, aby przekazać wypełnioną Niebieską Kartę A do utworzonej Grupy Roboczej. Skład tego zespołu będzie zależał od potrzeb rodziny, dla której wszczęto procedurę. Osoba doznająca przemocy otrzyma Niebieską Kartę B, w której zawarte są informacje prawne i praktyczne w sprawie uruchomionej procedury. Formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się dziecku doznającemu przemocy w rodzinie.

**2. Indywidualny Plan Pomocy**

Grupa Robocza po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w Karcie A oraz tymi zebranymi w środowisku domowym wezwie osobę doznającą przemocy na spotkanie, w terminie od 7 do 30 dni od zgłoszenia. Zorganizowane zostanie w siedzibie Zespołu Interdyscyplinarnego lub w sytuacji choroby, w miejscu dogodnym dla osoby pokrzywdzonej. Podczas spotkania wypisana zostanie Niebieska Karta C, na której znajduje się indywidualny plan pomocy, uwzględniający potrzeby osoby, wobec której stosowana jest przemoc.

### **3. Oddziaływanie na sprawcę przemocy**

Grupa robocza wzywa do siebie osobę dokonującą przemocy. Celem spotkania jest przekonanie oprawcy do zaprzestania stosowania przemocy i poznanie jego potrzeb. Przebieg spotkania zostanie spisany w Niebieskiej Karcie D. W uzasadnionych sytuacjach Zespół Interdyscyplinarny może wystąpić do Prokuratury o zastosowanie środków zapobiegawczych, takich jak: nakaz opuszczenia przez sprawcę lokalu, w którym zamieszkuje wspólnie z pokrzywdzonym, dozór Policji, czy tymczasowe aresztowanie dotyczy to rodzica lub opiekuna prawnego.

### **4. Realizacja indywidualnego planu pracy**

Działania obejmują:

- konsultacje pedagogiczne i psychologiczne dla ucznia,
- konsultacje psychologiczne dla opiekuna,
- udział w grupie wsparcia dla osób doznających przemocy,
- powiadomienie sądu,

### **5. Zdarzenia niebezpieczne podczas procedury Niebieskiej Karty**

Osoba doświadczająca przemocy domowej powinna zgłaszać policji lub członkom Grupy Roboczej każde zachowanie agresywne ze strony oprawcy. Policjant tworzy nową Kartę A, zaś Grupa Robocza dokonuje adnotacji w powstałej wcześniej Karcie C.

### **6. Zakończenie procedury**

Zakończenie procedury następuje po 3 miesiącach od jej rozpoczęcia.

### **7. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych w Szkole Podstawowej w Łęcznie**

- a. Wszyscy pracownicy Szkoły Podstawowej w Łęcznie są świadomi cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także swoich własnych działań w Internecie.

### **Procedura wsparcia ze strony szkoły dla dziecka doświadczającego cyberprzemocy**

1. Nauczyciele, personel administracyjny i inni uczniowie powinni być zachęceni do zgłaszania wszelkich przypadków cyberprzemocy, z którymi się zetknęli. Szkoła ma wyznaczone osoby odpowiedzialne za przyjmowanie i dokumentowanie zgłoszeń.
2. Uczeń doświadczający cyberprzemocy powinien mieć zapewnione wsparcie psychologiczne.
3. Szkoła proponuje lub dostarcza wsparcie psychologiczne, terapeutyczne lub konsultacje psychologiczne uczniowi, który doświadczył cyberprzemocy.
4. Szkoła informuje rodziców dziecka o incydencie, organizuje spotkanie z rodzicami i informuje o możliwych krokach do podjęcia
5. Szkoła monitoruje sytuację, aby upewnić się, że cyberprzemoc nie jest kontynuowana.
6. W przypadku szczególnie poważnych incydentów należy rozważyć konsultacje z ekspertami ds. cyberprzemocy lub prawnikami specjalizującymi się w tym obszarze. Należy również rozważyć zgłoszenie sprawy odpowiednim organom ścigania.
7. Szkoła przeprowadza zajęcia edukacyjne dla uczniów na temat bezpieczeństwa online, kultury internetowej i konsekwencji cyberprzemocy, promuje odpowiednie zachowania online.

### **W jakich sytuacjach cyberprzemocy wobec dzieci należy kontaktować się z policją**

1. Zagrożenie bezpieczeństwa dziecka: jeśli istnieje dowód na to, że cyberprzemoc zagraża bezpieczeństwu fizycznemu lub psychicznemu dziecka, należy natychmiast skontaktować się z policją. Przykłady obejmują groźby śmierci, szantaż, wykorzystywanie intymnych materiałów lub inne działania, które sugerują realne niebezpieczeństwo.
2. Przemoc seksualna online: w przypadku dowodów na przemoc seksualną online, konieczne jest zgłoszenie tego organom ścigania.
3. Działania przestępcze: takie jak kradzież tożsamości, wyłudzenie pieniędzy, rozpowszechnianie treści pornograficznych z udziałem dzieci lub inne przestępstwa związane z komputerami i Internetem, należy zgłosić to policji.
4. Uporczywe nękanie: jeśli dziecko doświadcza uporczywego nękania online, które prowadzi do znaczących zakłóceń w jego życiu lub zdrowiu psychicznym, warto zgłosić to policji.

## **Dodatkowe dokumenty**

### **Ochrona danych osobowych i wizerunku ucznia w Szkole Podstawowej w Łęcznie**

Zasady, stosowane w Szkole Podstawowej w Łęcznie w celu zapewnienia ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci:

1. Zgody rodziców lub opiekunów prawnych dzieci na publikację zdjęć.
2. Ograniczony dostęp do informacji i materiałów zawierających wizerunek i dane osobowe uczniów tylko do osób uprawnionych, takich jak nauczyciele, personel administracyjny i rodzice.
3. Ochrona danych osobowych i wizerunku dzieci przed nieuprawnionym dostępem.
4. W przypadku publikacji danych lub wizerunku dziecka, należy zachować ich anonimowość, unikając podawania imienia i nazwiska ucznia lub innych szczegółowych informacji identyfikujących.
5. Ograniczenie zbierania danych osobowych do niezbędnych informacji potrzebnych do prowadzenia działalności szkoły.
6. Dbanie o bezpieczeństwo przechowywania danych osobowych.
7. Ustanowienie procedury zgłaszania naruszeń ochrony danych osobowych i wizerunku dzieci w szkole. W razie incydentu reagować natychmiast i informować odpowiednie organy.
8. W przypadku, gdy dziecko jest narażone na niechciane uwagi lub nękanie w wyniku publikacji swojego wizerunku w szkole, zapewnienie wsparcia psychologicznego i działanie w celu zapobiegania dalszym przypadkom przemocy.
9. Przechowywanie danych osobowych uczniów i usuwanie niepotrzebnych danych po ich wygaśnięciu.

#### **Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka**

Jeśli dzieci, rodzice lub opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, respektuje się ich decyzję.

Z wyprzedzeniem ustalamy z rodzicami/opiekunami prawnymi i dziećmi, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrzymywać jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych.

### **Przechowywanie zdjęć i nagrań**

Przechowujemy materiały zawierające wizerunek dzieci w sposób zgodny z prawem i bezpieczeństwem dla dzieci:

1. Nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w bezpiecznym dla nauczyciela miejscu. Nie przechowujemy materiałów elektronicznych zawierających wizerunki dzieci na nośnikach nieszyfrowanych ani mobilnych, takich jak telefony komórkowe i urządzenia z pamięcią przenośną (np. pendrive).
2. Nie wyrażamy zgody na używanie przez pracowników osobistych urządzeń rejestrujących (tj. telefony komórkowe, aparaty fotograficzne, kamery) w celu rejestrowania wizerunków dzieci.
3. Jedynym sprzętem, którego używamy, są urządzenia rejestrujące należące do szkoły.

### **Zasady ochrony danych osobowych małoletnich**

#### **Obowiązek informacyjny**

Placówka respektując przepisy rozporządzenia RODO oraz krajowe ustawy i wytyczne organu nadzorczego prowadzi swoje działania statutowe z szczególnym uwzględnieniem ochrony danych osobowych małoletnich i ich opiekunów. Zgodnie z art. 13 i 14 rozporządzenia PEiR (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia od dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) "RODO", informujemy o sposobie przetwarzania danych osobowych w celu realizacji zadań statutowych oraz działań w zakresie promocji Placówki, w związku z tym wskazujemy, że:

1. Administratorem danych osobowych jest Szkoła Podstawowa w Łęczynie z siedzibą: Łęczno 12, 97-330 Sulejów (dalej jako Administrator). Dane kontaktowe: adres e-mail [sekretariat@spleczno.pl](mailto:sekretariat@spleczno.pl), tel. 446162668
2. W sprawach związanych z przetwarzaniem Pani/a danych osobowych można skontaktować się z wyznaczonym u Administratora inspektorem ochrony danych za pomocą poczty elektronicznej: [kontakt@wbsystem.pl](mailto:kontakt@wbsystem.pl)
3. Pani/a dane przetwarzane są w celach rekrutacji do Placówki, realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych i innych wynikających ze statutu i przepisów prawa, a także w celu prowadzenia komunikacji i promocji.

4. Przetwarzanie jest realizowane na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c i art. 9 ust. 2. g RODO dla realizacji zadań statutowych oraz na podstawie prawnie uzasadnionego interesu administratora, jakim jest zapewnienie ciągłości komunikacji, dbanie o wizerunek Placówki oraz w celu promocji z wykorzystaniem indywidualnych zdjęć na podstawie wyrażonej dobrowolnej zgody z art. 6 ust. 1 lit. a RODO, zgodę można wycofać w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania przed jej wycofaniem, podanie danych w zakresie zgody jest dobrowolne i nie rodzi negatywnych skutków wobec osoby.
5. Odbiorcami Pani/a danych osobowych mogą być wyłącznie podmioty, które uprawnione są do ich otrzymania na mocy przepisów prawa oraz świadczące usługi na rzecz Placówki takie jak dostawca usług hostingowych, poczty elektronicznej oraz systemów informatycznych. Ponadto dane w przypadku wykorzystywania platformy Facebook są udostępniane Meta Platforms Ireland Limited (informacja szczegółowa poniżej). Meta Platforms, Inc. - w związku z publikacją danych na profilu Facebook. Meta Platforms, Inc. (dawniej Facebook) w ocenie TSUE nie zapewnia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa danych osobowych, co wiąże się z podwyższonym ryzykiem. Spółka Meta oświadcza, iż stosuje standardowe klauzule umowne zatwierdzone przez komisję europejską. [https://www.facebook.com/help/566994660333381/?helpref=uf\\_share](https://www.facebook.com/help/566994660333381/?helpref=uf_share) .
6. Pani/a dane osobowe przechowywane do czasu wyrażenia sprzeciwu lub ustania celów przetwarzania czyli zakończenia uczęszczania do Placówki oraz przez okres archiwizacji dokumentów zgodnie z jednolitym rzeczowym wykazem akt.
7. Posiada Pan/i prawo żądania dostępu do swoich danych osobowych, a także ich sprostowania (poprawiania). Przysługuje Pani/u także prawo do żądania usunięcia lub ograniczenia przetwarzania, a także sprzeciwu na przetwarzanie, przy czym przysługuje ono jedynie w sytuacji, jeżeli dalsze przetwarzanie nie jest niezbędne do wywiązania się przez Administratora z obowiązku prawnego i nie występują inne nadrzędne prawne podstawy przetwarzania.
8. Przysługuje Pani/u prawo wniesienia skargi na realizowane przez Administratora przetwarzanie Pani/a danych do Prezesa UODO (uodo.gov.pl).
9. Podanie danych w zakresie wymaganym prawem jest obowiązkowe, w przypadku odmowy podania danych nie będzie możliwości realizować zadań ustawowych wobec małoletniego.

## **Informacja o współ administrowaniu danych z Meta PlatformsIreland Limited**

1. Administrator i Meta Platforms Ireland Limited (4 Grand Canal Square, Grand Canal Harbour, Dublin 2 Irlandia) są wspólnymi administratorami Pani/a danych zgodnie z art. 26 RODO w zakresie przetwarzania danych do celów statystycznych oraz reklamowych.
2. Współadministrowanie obejmuje zbiorczą analizę danych w celu wyświetlania statystyk aktywności użytkowników Fanpage Administratora.
3. Zakres odpowiedzialności Meta Platforms Ireland za przetwarzanie Pani/a danych we wskazanych celach:
  - posiadanie podstawy prawnej dla przetwarzania danych na potrzeby statystyk strony;
  - zapewnienie realizacji praw osób, których dane dotyczą;
  - zgłaszanie naruszeń do organu nadzorczego oraz zawiadamianie, osób których dotyczyło naruszenie o zdarzeniu;
  - zapewnienie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa Pani/a danych.
4. Zakres odpowiedzialności Administratora za przetwarzanie Pani/a danych:
  - posiadanie podstawy prawnej do przetwarzania danych na potrzeby statystyk;
  - zrealizowanie obowiązków informacyjnych w zakresie realizowanych przez Administratora celów przetwarzania.
5. Meta Platforms Ireland udostępni zasadniczą treść załącznika dotyczącego statystyk strony osobom, których dotyczą dane (art. 26 ust. 2 RODO), za pośrednictwem danych zawartych w Informacjach o statystykach strony, do których dostęp można uzyskać ze wszystkich stron.
6. Głównym organem nadzorczym w zakresie wspólnego przetwarzania danych jest irlandzka Komisja ds. ochrony danych (niezależnie od zapisów art. 55 ust. 2 RODO, w stosownych przypadkach).
7. Szczegółowe informacje dotyczące wzajemnych uzgodnień pomiędzy administratorami są dostępne na stronie:  
<[https://www.facebook.com/legal/terms/page\\_controller\\_addendum](https://www.facebook.com/legal/terms/page_controller_addendum)>.
8. Zasady przetwarzania Pani/a danych osobowych przez Meta Platforms Ireland są dostępne na stronie: <<https://www.facebook.com/privacy/explanation>

## CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECKA

Wyodrębnia się **trzy grupy czynników ryzyka**, które mogą wskazywać na zagrożenie pojawienia się przemocy:

### CZYNNIKI ZWIĄZANE Z DZIECKIEM

| Czynniki ryzyka                                                                                                                                                     | Opis                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| przedwczesny poród,<br>poród bez pomocy medycznej<br>niska waga urodzeniowa<br>poród z ciąży bliźniaczej lub mnogiej<br>krótkie przerwy pomiędzy kolejnymi porodami | Początek życia dziecka, okoliczności jego narodzin, takie jak: przedwczesny poród, poród bez pomocy medycznej, niska waga urodzeniowa, narodziny z ciąży mnogiej oraz krótka przerwa pomiędzy kolejnymi porodami, mogą być czynnikami ryzyka krzywdzenia. Wszystkie te sytuacje stanowią ogromne obciążenie psychiczne i fizyczne dla rodziców.                                                                                                                                                                                                 |
| długotrwały płacz                                                                                                                                                   | Nadmierna płaczliwość dziecka z kolei budzi bezradność, poczucie winy rodzica; stany te mogą zamienić się w złość, bezsilność, a w konsekwencji wywołać agresję wobec dziecka czy jego odrzucenie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| wiek dziecka                                                                                                                                                        | Czynnikiem ryzyka krzywdzenia może być także określony wiek dziecka. W rozwoju dziecka występują tzw. okresy krytyczne, w których jest większe prawdopodobieństwo pojawienia się pewnych rodzajów krzywdzenia. Najmłodsze dzieci (do 3 r.ż.) są bardziej zależne od opiekunów i spędzają z nimi więcej czasu. Dzieci w tym wieku mają mniejszą zdolność dostosowania się do oczekiwań rodziców, a także słabiej panują nad emocjami. To sprawia, że ryzyko doznawania przez nie przemocy fizycznej i psychicznej jest większe. Badania wskazują |

|                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                             | <p>także, że w okresie od osiągnięcia 8 r.ż. przez cały czas dojrzewania dziecko jest bardziej narażone na ryzyko wykorzystywania seksualnego.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>przewlekłe choroby<br/>niepełnosprawność intelektualna<br/>niepełnosprawność ruchowa</p> | <p>Okolicznością zwiększającą prawdopodobieństwo krzywdzenia jest niepełnosprawność intelektualna dziecka, mocno powiązana z ryzykiem wystąpienia przemocy oraz wykorzystania seksualnego. Również przewlekłe choroby somatyczne oraz niepełnosprawność ruchowa skutkują dużą, a także trwałą zmianą życia całej rodziny. Bez odpowiedniego wsparcia taka rodzina jest istotnie narażona na wystąpienie krzywdzenia, mogącego przybrać formę jawnego odrzucenia dziecka, biernego zaniedbywania lub czynnych form przemocy, związanych z rozładowywaniem frustracji. W sytuacji niepełnosprawności lub choroby dziecka może dojść również do przemocy psychicznej, która niekiedy wynika ze stawiania dziecku wymagań, jakim nie jest ono w stanie sprostać.</p> |
| <p>choroby psychiczne</p>                                                                   | <p>Kolejnym czynnikiem ryzyka są choroby psychiczne dziecka. Wystąpienie u dziecka zaburzeń psychicznych wiąże się z wysokim poziomem stresu i lęku w rodzinie. Łatwo wtedy o eskalację trudnych zachowań pozostałych domowników, np. agresji i przemocy – zarówno fizycznej, jak i słownej.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

**CZYNNIKI RODZINNE**, czyli cechy charakteryzujące funkcjonowanie rodziny oraz cechy poszczególnych jej członków

| <b>Czynniki ryzyka</b>                                                                                                | <b>Opis</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| nieobecność rodziców                                                                                                  | Ryzyko wystąpienia krzywdzenia dziecka wiąże się z jego opuszczeniem przez jedno lub oboje rodziców. Nieobecność rodziców – fizyczna bądź psychiczna – jest czynnikiem ryzyka krzywdzenia dzieci, bez względu na ich wiek. Czynnikiem ten zwiększa prawdopodobieństwo zaniedbania fizycznego i emocjonalnego. Konsekwencją tego jest szukanie przez dziecko bliskości i akceptacji u osób obcych, które także mogą być potencjalnymi sprawcami krzywdzenia   |
| autorytarny styl rodzicielstwa<br>doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie<br>kondycja psychiczna rodziców | Prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy wobec dziecka związane jest także z tzw. autorytarnym stylem rodzicielstwa, który wynika m.in. z historii życia rodzica, cech jego osobowości oraz kondycji psychicznej. Doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie lub bycie jej świadkiem oraz brak odczuwania bliskości z własnymi rodzicami znacząco zwiększają prawdopodobieństwo powielania podobnych zachowań wobec dzieci i wejście w rolę sprawcy. |
| uzależnienia inne zaburzenia psychiczne rodzica<br>konflikty<br>kryzysy                                               | Uzależnienia i inne zaburzenia psychiczne rodzica są przyczyną większego ryzyka doświadczenia przez dziecko przemocy. Agresji w rodzinie sprzyjają też konflikty i kryzysy.                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| samotne rodzicielstwo                                                                                                 | Do czynników ryzyka krzywdzenia zaliczane jest także samotne rodzicielstwo, będące dla                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| obecność niespokrewnionych osób dorosłych w rodzinie | wielu osób sporym wyzwaniem. Ograniczona ilość czasu, który rodzic może poświęcić dziecku, jest przyczyną trudności w budowaniu bliskiej relacji z dzieckiem. Dodatkowo, niestabilna sytuacja rodzinna: brak wsparcia, obecność niespokrewnionych z dzieckiem osób, mogą powodować ryzyko wystąpienia odrzucenia i agresji lub nieprawidłowych relacji.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| rodzina zastępcza<br>rodzina adopcyjna               | Istotnym czynnikiem ryzyka jest obecność dziecka w nieprzygotowanej wychowawczo i merytorycznie rodzinie zastępczej czy adopcyjnej. Rodzice przyjmujący dzieci pod swoją opiekę bywają niegotowi do tego, aby radzić sobie z bardzo trudnymi emocjami skrzywdzonego wcześniej dziecka. Odrzucenie, skrajna przemoc, których dziecko mogło doświadczyć, wpływają na jego zachowanie oraz funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Porzucone dzieci postrzegają siebie jako niegodne miłości, mało ważne i zasługujące na karę. Swoim zachowaniem często prowokują do odrzucenia czy ukarania, by utwierdzić się w przekonaniach. Kary reaktywują wcześniejsze traumy dziecka i dezorganizują jego zachowanie, względem którego rodzice są bezradni. |

## CZYNNIKI ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM:

| Czynniki ryzyka                         | Opis                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| izolacja społeczna                      | Do tej grupy zalicza się głównie izolację społeczną, rozumianą jako ubogie kontakty rodziców z innymi osobami lub grupami oraz zamknięcie na relacje pozarodzinne. Sytuacja taka może sprzyjać rozwojowi przemocy, a także większej kontroli sprawcy nad swoimi ofiarami oraz ograniczać szanse na jej ujawnienie i udzielenie pomocy. |
| Ubóstwo w najbliższym otoczeniu rodziny | Ryzyko wystąpienia krzywdzenia dzieci niosą też: ograniczenie możliwości zaspokajania potrzeb materialnych i zdrowotnych, złe warunki mieszkaniowe czy skrajne ubóstwo. Takim sytuacjom często towarzyszy stres rodziców, którzy muszą zapewnić przetrwanie sobie i dziecku                                                            |
| przemoc i patologia                     | Czynnikiem ryzyka krzywdzenia dziecka są także przemoc i patologia społeczna występujące w najbliższym środowisku zamieszkania.                                                                                                                                                                                                        |

## SYMPTOMY KRZYWDZENIA DZIECKA

Krzywdzenie, przemoc jest różnie definiowana przez badaczy przedmiotu, a także różny jest jej podział. Najlepiej będzie sięgnąć do regulacji prawnych, w których to wybrzmiewa odpowiedzialność szkoły, nauczycieli za bezpieczeństwo dziecka, a tym samym wskazana została definicja przemocy domowej. Odnajdziemy ją w **Ustawie z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493)** „*Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim*

*obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowi się, co następuje (...);*

*Zgodnie z ustawą (w dotychczasowych i znowelizowanym brzmieniu wynikającym z przepisu art. 2 ust. 2. ustawy), przez przemoc w rodzinie należy rozumieć „jedorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.” Ustawa definiując „członków rodziny” odsyła do definicji osoby najbliższej zawartej w art. 115 §11 Kodeksu Karnego. Zgodnie z tym odesłaniem członkiem rodziny w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest „małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”.*

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 28 lipca 2023 r. mówi, że

„Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej – przemoc ekonomiczna istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej – cyberprzemoc.”

Tym samym przemoc domowa obejmuje:

przemoc fizyczną,  
przemoc psychiczną (często nazywaną emocjonalną),  
przemoc seksualną,  
przemoc ekonomiczną,  
cyberprzemoc.

Jak pokazują badania rzadko zdarza się, aby występował tylko jeden rodzaj przemocy. Najczęściej te rodzaje przemocy przenikają się wzajemnie i wywołują podobne skutki.

Co powinno wzbudzić uwagę nauczyciela, wychowawcy, jak może objawiać się krzywdzenie dziecka czy przemocy domowej?

Pełna i jasna lista symptomów nie została zdefiniowana w literaturze. Zdarza się, że pewne zachowania dziecka są po prostu normą na etapie jego rozwoju. Niemniej jednak czujność nauczycieli, pracowników oświaty jest konieczna. Zmiany w zachowaniu dziecka, w zależności od jego nagłości i czasu trwania mogą być raptowne, albo dźać się pomału, sukcesywnie z dnia na dzień, co będzie mieć miejsce w przypadku przedłużającej się sytuacji krzywdzenia. Dlatego baczna obserwacja ucznia i bycie wrażliwym na przeżywane przez dziecko emocje oraz zainteresowanie przyczynami zmiany zachowania dziecka, będzie kluczowe w subiektywnej ocenie konieczności udzielenia pomocy uczniowi.

### **Symptomy krzywdzenia dzieci – podział:**

- fizyczne – które można zauważyć na ciele dziecka,
- emocjonalne,
- poznawcze,
- behawioralne,
- fizjologiczne.

### **Symptomy fizyczne:**

- siniaki na ciele dziecka (przede wszystkim na plecach, ramionach i udach) – świeże i w późnej fazie gojenia, duże otarcia naskórka,
- specyficzne ślady na skórze przypominające blizny po ospie, a będące pozostałościami po parzeniu dziecka papierosem,
- oderwane małżowiny uszne, tzw. uszy zapaśnika (zniekształcone małżowiny od uderzania dziecka w uszy), pozbawione włosów miejsca na głowie, złamana przegroda nosowa, złamania palców dłoni, wszelkie wielokrotne złamania kości, wylewy krwawe do gałek ocznych
- odparzenia na skórze wynikające z zaniedbań higienicznych, niezaopatrzone rany, ślady ugryzień przez człowieka, ślady duszenia, krępowania
- oparzenia rękawiczkowo-skarpetkowe oraz zlokalizowane na pośladkach i w dolnej części pleców,

- zaburzenia psychosomatyczne, bóle wędrujące,
- przemęczenie,
- problemy z trawieniem,
- blizny po samookaleczeniu.

### **Symptomy w sferze emocjonalnej:**

- trudności w rozumieniu i wyrażaniu emocji przez dziecko
- negatywny obraz siebie,
- negatywne myśli na temat siebie i innych,
- przygnębienie,
- strachliwość i agresja, gniew,
- problemy z samoregulacją emocji,
- oszołomienie, otępienie,
- brak poczucia bezpieczeństwa,
- smutek, apatia,
- stany lękowe,
- stany depresyjne.

### **Symptomy w sferze poznawczej:**

- trudności w nauce – pojawiające się nagle,
- problemy z koncentracją, pamięcią,
- problemy z logicznym myśleniem,
- problemy z rozwiązywaniem problemów,
- trudności w ukończeniu zadanej pracy,
- nieprzygotowanie do zajęć czego efektem są gorsze oceny szkolne.

### **Symptomy w sferze behawioralnej:**

- problemy z subordynacją oraz podporządkowaniem wobec obowiązujących reguł – obrażenie się, uciekanie z lekcji, negatywne interakcje z rówieśnikami oraz z nauczycielami,
- dziwne reakcje na chęć niesienia pomocy, nieufność,
- wycofanie,

- ogólna nieufność wobec ludzi,
- zachowania buntownicze i agresywne,
- problemy z komunikacją,
- sięganie po substancje psychoaktywne.

#### **Objawy molestowania seksualnego:**

- chroniczny ból,
- zaburzenia układu pokarmowego,
- migreny lub inne częste bóle głowy,
- komplikacje ginekologiczne,
- otarcia na wewnętrznej stronie ud,
- szok, lęk,
- niepokój,
- zagubienie,
- wyparcie traumatycznych przeżyć,
- wycofanie,
- poczucie wstydu,
- obwinianie się,
- nerwica lub ogólna nieufność wobec ludzi.